

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXXI. (25)
No. (štev.) 37

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
14. septembra 1972

Ljubezen do kulture

Zgodovina je tista velika učiteljica, od katere se lahko posamezniki in narodi nauče hoditi po poti lastne izpopolnitve. Kdor iz te knjige življenja črpa nesvetov za svoje delo v družbi, temu se ni bati bodočnosti, pa naj se kaže še v tako temni obliki.

Zanimive stvari nas uči zgodovina. Kaže nam porajanje in izginjanje ljudstev, narodov, celotnih kultur. Večkrat se nam dogajanje zdi na prvi pogled paradokсно, saj navidezno ne sledi zakonom življenja. A to je le optična prevara. Zgodovina nikdar ni paradokсна: vsaka stvar, vsako dogajanje ima svoj vzrok in svoje posledice.

Ko brskamo po arhivu človeštva nemalokrat naletimo na primer, kako veliki in močni narodi sčasoma ali hitro izginejo iz zgodovine, izginejo s površja zemlje. Ob njih pa so živel mali narodi, preganjani in tlačeni, ki še danes žive, in se vedno bolj bližajo cilju lastne izpopolnitve. Je morda to paradoks? Nikakor: tudi ta pojav ima svoj vzrok, in iz njega se moremo in moramo učiti.

Pred dnevi je armenski nadškof za Južno Ameriko, v Buenos Airesu živeči msgr. Papken Abadjan dejal med drugim tole: „Samo ljubezen do kulture je pripomogla, da je Armenija preživela. Sosednji narodi, ki so imeli trdno gospodarstvo in mogočno vojsko, so izginiili, medtem ko mi obstajamo. Njihova zgodovina je samo še v knjigah, naša se še piše. Zahvala gre ohranjanju naše kulture, to je naše duše, ki je bila največja skrb Armencev v vseh časih in krajih.“

Važno besede, ki se morajo vtisniti v dušo tudi nam Slovincem. Tudi mi smo v viharjih časov preživeli le, ker smo gojili svojo kulturo. Naši največji možje so ta nauk zgodovine imeli stalno pred očmi in po njem začrtavali narodu pot. Ta nauk pa naj bo nam vsem pred očmi danes, ko naš narod in vse človeštvo, stoji na prelomnici časov.

Zavedati se moramo, da četudi majhni po številu, in prav zaradi tega, ne moremo iskati rešitve drugje, kot le v ostarvanju močne narodne kulture. Narod v domovini, Slovinci v zamejstvu na Koroškem in Primorskem, pa rojaki raztreseni po vse svetu, vsi moramo imeti pred očmi zavest, da je le v mogočnem duševnem utrjevanju naša narodna rešitev. Ustvarjajmo močno kulturo, zdravo kulturo brez izrodov, trdno zasidrano v slovenstvu in krščanstvu. Ne bojmo se zanj žrtvovati svoje najboljšie sile, ker le v njej in po njej bo narodu zasijala lepša bodočnost.

Tu pa moramo temeljito pregledati naše delovanje. Dosedanje in bodoče. Naše skupnosti, naše naselbine po svetu, izpolnjujejo svoje kulturno poslanstvo? Narod v domovini je okrnjen, ker mu brezbožni režim preperečuje polnost zdravega kulturnega izživljanja. Slovinci v zamejstvu junaško bijejo boj za narodni obstanek. Rojaki v svobodnem svetu pa morajo v teh zgodovinskih okoliščinah doprinesiti tisti delež, ki jim ga te okoliščine in ta zgodovinski trenutek nalaga.

Naše skupnosti morajo biti otoki kulturnega izživljanja, naši skupni domovi žarišča kulturnega ustvarjanja. Ali izpolnjujejo to svoje poslanstvo? In vsak posameznik, ali ima mirno vest glede izpolnjevanja kulturnega davka narodu? Knjižnice, čitalnice, tečaji, kulturni krožki, študijsko delovanje, to naj bi bili bistveni sestavni deli življenja po naših krajevnih domovih. Slovenske knjige, revije in časopise naj bi imelo odprto pot v vsako slovensko hišo. Glasba, likovne umetnosti, odrsko ustvarjanje naj bi bili naš vsakdanji kruh v kulturnem življenju. Važno je tudi iskane nove poti v umetnosti, novih načinov izražanja.

Ne mislimo, da je naše kulturno delo drugotnega pomena za narod. Vsaka knjiga, vsaka kulturna stvaritev ima velik, neizmerno pomen. Obogateni s svetom, z domačimi kulturami narodov med katerimi živimo, zaznamovani s pečatom zemlje, kjer se nahajamo, doprinašamo k narodnemu kulturnemu za-

LOV NA MLADINO

MLADI ROD NOČE SLEDITI PARTIJI

Jugoslovanski komunistični režim se opira na partijske privilegirance, policijo in vojsko. Skoraj brez vsake opore pa je med delavstvom in mladino. Ponočno smo že pisali, kako si režim in tudi posamezne republike prizadevajo, da bi med delavstvom režim dobil več zaslonbe. Toda uspeha doslej ni bilo in statistike kažejo, da je v partiji vedno manj članov iz delavskih vrst. Prav poseben problem pa je za režim in partijo mladina. Ta gre svoja pota. To dokazujejo razni dogodki ter članki mlajših generacij v revijah in časopisih. Večini mladine je marksizem kaj malo mar. Pa tudi tisti, ki morda še sprejemajo marksizem, ga razlagajo tako, da povzročajo vodilnim partijcem neprestan glavobol. Zaplembe posameznih števil revij, v katere pišejo mladi komunisti, stanje še zaostruje.

Komunistični režim vidi, da je brez mladine neizbežno zapisan smrti. Zato Zveza komunistov Jugoslavije pripravlja že tretjo konferenco ZK Jugoslavije, ki naj bi obravnavala predvsem mladinska vprašanja. V septembru in oktobru se vršijo in se bodo vršili v vseh republikah posveti za to tretjo konferenco ZK Jugoslavije. Tudi v Ljubljani je imel 1. septembra sekretariat CK Zveze komunistov Slovenije sejo, katero je vodil Lojze Briški. Briški je na tej seji poudaril, da se bodo vršili v okviru priprav za tretjo konferenco ZK Jugoslavije občinski, regionalni in republiški posveti ter tudi dva zvezna posveta, ki naj rešujejo mladinski problem. In posvetih naj bi nujno razčlenili dejansko stanje in iskali pot, kako bi se „položaj v resnici začel spreminjati na bolje“. Zato naj bi bili posveti poglobljeni in iskanju vzrokov številnih perečih vprašanj, ki zadevajo mlado generacijo ter odnos ZK do mladi-

dine. Iskati bodo morali tudi pota, kako rešiti mladinske probleme.

V Sloveniji bosta tudi dva jugoslovanska posveta. Tema prvega bo „Socialistična vzgoja in marksistično izobraževanje mladine“. Poseben posvet pa bo za eno najbolj perečih vprašanj, to je: „Religija, klerikalizem, mladina in naloge ZK komunistov“. Kako važen je za komuniste ta problem, se vidi iz tega, da ga bodo v Sloveniji obravnavali skupno s Centralnim Komitejem ZK Hrvatske.

V zvezi z mladinskimi vprašanji se oglašajo tudi v ostalih republikah najbolj nestrpni komunistični funkcionarji. Med te gotovo spada predsednik Pokrajinskega Komiteja ZK Vojvodine Miroslav Čanadanovič. Ta je po dosedanjih izjavah pokazal, da je naravnost alergičen na odnos Cerkve do mladine in na prosvetne delavce, odnosno na učitelje mladine. Ta je tudi 1. septembra govoril v Novem Sadu in je našel kot glavni vzrok odtujitve mladine v tem, da ne dobe jasne predstave pri pouku zgodovine. Pri tem je kritiziral predavatelje zgodovine in je zlasti navedel kot njihovo največjo napako, da se nekateri predavatelji zgodovine preveč opirajo na buržoazne zgodovinarje ali pa so pod vplivom dogmatskega pojmovanja socializma.

Vsi ti poskusi in posveti in konference pa bodo ostali brez uspeha. Do tega zaključka mora priti vsakdo, ki vsaj malo pozna razmere med mladino v Sloveniji in drugih republikah. Mladina ne verjame slavospevom takozvanega osvobodilnega boja in vsak dan bolj spoznava, da komunizem ni sposoben rešiti družbenih vprašanj. Teh dveh dejstev nobena konferenca in noben posvet ne bodo spremenili.

Koroški Slovenci so proslavili 900-letnico Krške škofije

Ob navzočnosti celovškega škofa dr. Koestnerja in nadškofa dr. Žabkarja so nemški nestrpneži tudi ob tej slovenski sramotili Slovence

Krška (celovška) škofija praznuje letos 900 letnico ustanovitve. Po vsej škofiji se vrste številne slovensosti. Za slovenske vernike celovške škofije je bila takšna slovensost 20. avgusta pri Gospe Sveti, kraju tako dragem koroškimi in drugim Slovincem. Številnim slovenskim romarjem iz Koroške so se pridružili tudi nekateri Slovinci iz domovine. Prostorna in starodavna gosposvetska cerkev pa bi lahko sprejela še več romarjev, če ne bi slabo in za ta čas izredno hladno vreme marsikoga zadržalo doma.

kladu bistveni del, ki ga namesto nas nihče ne bo dopolnil. Svet argentinskih pamp; svet ameriških prerij, svet avstralskih planjav, Afrika in Azija, za vsa zemlja je prostora v slovenski zakladnici in Slovinci iz vsega sveta morajo vanjo zlivati iz svojih duš trpljenje in veselje, vrisk in jok in pesem.

Če se tega ne bomo dokončno zavedali, če svojega poslanstva ne bomo izpolnili, potem bomo nad lastnim narodom zagrešili strahoten zločin izdajstva. Če ljubezni do naroda ne bomo znali preliti v naše otroke, jo posredovati naši mladini, da bo tudi ona po svojih močeh gradila narodno kulturo v svetu, potem se bomo svojemu poslanstvu dokončno izneverili, potem smo zaman šli v svobodo in svet.

Ako pa bo naše delovanje usmerjeno v dosego tega cilja: vedno rastoča zdrava kultura v narodnem in krščanskem duhu, potem se narodu ni treba bati prihodnosti. Svetla je. V viharju časov bo obstal in se izpopolnjeval. Na poti najvišjih ciljev, katere mu je namenila zgodovina, katere mu je namenil Stvarnik od začetka časov.

Slovensosti se je udeležil celovški škof dr. J. Koestner, ki je za slovenske vernike svoje škofije tudi maševal v slovensčini ter v začetku maše spregovoril (tudi v slovensčini) nekaj besed. Povabil je navzoče, naj se z Marijo zahvalijo Bogu za dar svete vere, ki so jo koroški Slovinci prejeli pred davnimi stoletji prav od gosposvetskega svetišča. Hkrati je povabil k molitvi, da bi sv. Modest, katerega častita oba tu živeča naroda, izprosil milost spoštovanja in ljubezni med njima.

Na povabilo celovškega škofa, slovenskih koroških duhovnikov in vernikov je k slovensosti prišel tudi slovenski rojak nadškof dr. Jože Žabkar, pronuncij na Finskem. Z Gospo Sveto vežejo našega rojaka še posebne vezi, ker je naslovni škof Virunuma, nekdanje škofije na Gosposvetskem polju.

Nadškof Žabkar se je v svoji pridigi zahvalil vsem, ki so ga k tej slovensosti povabili. V pridigi je med drugim zlasti poudaril naslednje: Evangelij nas uči, da smo si med seboj bratje; Kristus je resnično med nami, saj smo zbrani v njegovem imenu; še na poseben način je med nami zaradi svoje evharistične navzočnosti; smisel našega praznovanja je v tem, da se v nas utrdi božje kraljestvo; vsej škofiji je naloženo breme, da oznanja skrivnost božjega kraljestva; velik del te naloge je na ramah vernikov, ki morajo skrbeti, da bo evangelij v njih „živel, žarel in ogreval srca“. Nadškof je navzoče povabil, naj se za dar svete vere zahvalijo tudi svetim prednikom: škofom, duhovnikom in zlasti knezom, med katerimi velja posebej omeniti Boruta, Gorazda in Hotimirja.

V mogočni gosposvetski stolnici je še dolgo odmevala slovenska pesem. Po zaključnih besedah, ki jih je spregovoril prelat Aleš Zechner, je zadonela pesem „Marija, skoz življenje“.

Romarsko vzdušje koroških Slovinc

Nueva estrategia castrista

Contrariamente a los que se viene afirmando en los últimos tiempos, Castro no ha cesado en sus intentos de extender el comunismo a toda Latinoamérica. La última voz de alarma la ha dado el periodista americano Jack Anderson, célebre por el escándalo de los documentos secretos del Pentágono y la ITT en el caso chileno.

Anderson, citando fuentes de la CIA, denunció recientemente que al haber trasladado de su embajada de París a la Santiago de Chile su Centro de Liberación de Iberoamérica, Fidel Castro intenta “extender la revolución a toda América latina”.

Asimismo involucra Anderson, usando las mismas fuentes, también a la Unión Soviética. Esta ha pedido a Castro que intente “recuperar el control sobre los movimientos revolucionarios de Iberoamérica”. El citado centro de liberación en Santiago “recibirá fondos soviéticos a través de Cuba y desempeñará un papel importante en la nueva estrategia cubano-soviética para América Central y del Sur”. Un nuevo intento, en fin, da imponer el yugo rojo a los pueblos del continente latinoamericano.

Življenje in delo Franceta Goršeta

STELETOVA ŠTUDIJA O UMETNIKU

V zadnji številki našega lista smo poročali o retrospektivni razstavi, ki naj bi jo v Kostanjevici imel kipar France Gorše. Poročali smo tudi o tem, kako je nasprotovanje partije razstavo v zadnjem hipu onemogočilo. Ostala pa je le v že tiskanem katalogu študija o umetnikovem delu, katero je napisal sedaj že pok. profesor Franc Stele.

Umetnik Gorše bo 26. septembra slavil 75-letnico svojega rojstva. Mislimo, da zvestega sodelavca Svobodne Slovenije in njenih Zbornikov najlepše počastimo, če objavimo celotno besedilo Steletove študije, ki je doslej gotovo najbolj strokovna o Goršetovem delu. Študija se glasi takole:

Pri tridesetih letih se domovini predstavlja že skoraj pozabljeni kipar France Gorše. Največji del svojega izredno delovnega življenja je namreč preživel zunaj mej SRS, povezal pa je s svojim delom najširše obzorje, v katerem se dejavno uveljavlja slovenski etnični element, Kras s Trstom in Primorjem, Koroško, ZDA in Argentino. Vrača se malodane kot tujec, čeprav ni nikdar prekinil intimnih vezi s svojo rojstno deželo. Pričujoča razstava ima namen, da nam predstavi njegovo življenjsko delo vsaj v glavnih potezah. V bistvu je Gorše kipar, ne bilo pa bi prav, če bi popolnoma zamočali njegovo risarsko in posebno ilustratorsko delo. Za pravilno sodbo o njem pa je potrebno na kratko predstaviti njegovo svojevrstno življenjsko pot, njegov umetniški razvoj in njegov položaj v sodobni slovenski plastiki.

Rojen je bil pred 75. leti v Zamostecu pri Sodražici. Po dovršeni ljudski šoli je študiral na kiparskem oddelku obrtne šole v Ljubljani. Študij je prekinila svetovna vojna, tako da se je mogel šele 1. 1920 vpisati na umetniško akademijo v Zagrebu; končal jo je 1. 1925 v specialni Ivana Meštroviča. Do 1. 1931 je živel v Slovenski Primorski, v Vremah in v Trstu. L. 1931 se je vrnil v Jugoslavijo in v prihodnjih dvajsetih letih razvil živahno dejavnost v Ljubljani. Svoje znanje je izpopolnjeval s potovanji po Italiji, v Pariz in v Prago. L. 1952 se je izselil v ZDA in se nastanil med Slovinci v Clevelandu; kasneje, l. 1965, je živel v New Yorku. L. 1970 se je vrnil v Evropo in si izbral za zatočišče Korte na Koroškem. Tu se predstavlja turistom v bivšem župnišču z zbirko svojih najnovejših del. Še vedno neugnano delovnemu mu poteka življenje med Koroško, Ljubljano in Primorskem.

Razvoj umetnika Goršeta redko skladno zrcali to življenjsko pot: šolska in osnovna razvojna doba do začetka tridesetih let, zrela doba v Ljubljani, delo med rojaki v ZDA, poglobitev v skrivnost človeškega bivanja na zemlji na Koroškem.

Kaj ga je iz ljudske šole napotilo na kiparski oddelk obrtne šole, nas mora vsekakor zanimati. Lahko bi ponovili zgodbo o pastirčku, ki rezlja ali mo-

cev so tudi tokrat motili nemški nestrpneži, ki so dali duška svoji ozkosti v plakatih po zidovih ob cesti, prav v neposredni bližini gosposvetske cerkve. (Na njih je bilo mogoče brati divji protest zoper zakon o slovenskih krajevnih napisih in napad na voditelje slovenske manjšine, od katerih so nekateri šli v procesiji.

delira kakor Giotto ali Meštrovič, in ga učitelj ali župnik odkrije in mu pomaga v šole. Za Goršeta si lahko predstavljamo tako pobudo v ribniškem življenjskem okolju, kjer zajema rezbarjenje v lesu najširše področje od suhe robe do preprostih bogov, lončarstvo pa prek šparovčkov v obliki prašičkov, piščali v obliki petelinčkov vodijo do likovno prizadevnih Jurijev v boju z zmajem itd. Značilno za Goršeta je, da sta mu les in glina ostala do danes važni izrazili. V šoli je razumljivo prevladal Meštrovičev vpliv, s katerim se je še dolgo boril in se mu pravzaprav nikdar ni popolnoma izmaknil. Meštrovič ga je potrdil tudi v likovnih prednostih rezbarjenja v lesu. Med zgodnjimi vtisi, ki so se pridružili Meštrovičevim, je posebno pomemben Barlachov ekspresionizem, kateremu se do danes ni odrekel. Med francoskimi kiparji ga je najbolj prevzel Maillat, ki je blažil Meštrovičevu sugestivnost in s Čehom Šturso odločil v njegovi ljubljanski dobi. To ga je vodilo k plemenitejšim oblikovnim možnostim, ki jih nudita marmor in bron, čeprav se je moral večkrat zadovoljiti z mavcem ali umetnim kamnom. Novi svet mu je odprl nove možnosti, abstraktne smeri so mu posredovale orešec, zlitino iz žice, orehovega žaganja in plastičnega lepila. Vživil pa se je tudi v prastara likovna izročila, kakor jih nudi egipčanska umetnost, glinaste figurice iz Tanagre ter plastika Aztekov, Inkov in Eskimov. Novi svet ga je sprijaznil tudi z možnostmi žice in pločevine kot plastičnih izrazil. Tako si je nabral neizčrpen repertorij plastičnega oblikovanja.

Sprejadi smo že omenili, da v Goršetovem umetniškem razvoju razlikujemo štiri stopnje, vendar sta zadnji dve pravzaprav stopnjevanje osnovnega razpoloženja za likovno ustvarjanje, za katero se je odločil po preselitvi v ZDA. Po značaju umetniške težnje bi te stopnje najbolje označili takole: prvo do 1932, kot šolsko, tipajočo k lastnemu značaju; drugo, do 1952, kot vitalno kreativno, v kateri se izraža Goršetov instinktivno-bivanjski pol; tretjo in četrto bi imenovali kar kontemplativno, ki se v četrti, starčevski fazi stopnjuje do versko stroge, poglobljene ustvarjalnosti, kar se izraža posebno v kristocentrični motivni osredotočenosti. Kot kipar je Gorše izrazil figuralk. Po šoli v prvi dobi prevladujejo intimni motivi kot Veseli bratci, Krokariji, Pastirček. Dva pajdaka (1928); pojavljajo se pa že tudi prizadevnejši, na primer Čitajoča deklica (1928), in Materinstvo (1930).

V drugi, vitalni dobi prevladuje žen-

(Nad. na 2. str.)

KOMUNISTIČNA JUGOSLAVIJA Z ARABSKIMI TERORISTI

ZDA VETIRALE RESOLUCIJO

V zvezi z arabskim terorizmom na letošnji olimpiadi v Münchenu so ZDA v Varnostnem svetu ZN minuli ponedeljek oddale svoj drugi veto, odkar je bila ustanovljena ta organizacija.

Komunistična Jugoslavija je skruno z afriškima državicama Somalijo in Gvinejo predložila Varnostnemu svetu resolucijo, v kateri poziva „prizade strani, naj takoj ustavijo vse vojaške operacije in se čim bolj zadržijo v interesu mednarodnega miru in varnosti“. Resolucija je bila naperjena proti Izraelu, ki je bil konec minulega tedna izvršil več letalskih napadov na bližnje arabske vasi, iz katerih Arabci in njihovi gverilci napadajo Izrael.

Titova Jugoslavija, ki ostaja zaveznica arabskih držav proti Izraelu in podpira delovanje arabskih gverilcev in teroristov na Bliznjem Vzhodu, se je tudi ob arabskem pokolu na olimpiadi v Münchenu postavila na stran arabskih teroristov proti izraelskim športnikom. Zato v predloženi resoluciji v Varnostnem svetu ni pozvala tudi arabske strani, naj ustavi svoje vojaške operacije proti Izraelu, temveč je enostransko zahtevala to samo od Izraela.

Pred jugoslovansko resolucijo so

Anglija, Francija, Belgija in Italija predložile Varnostnemu svetu v obdobju svoje resolucije, v kateri pozivajo obe strani, izraelsko in arabsko, naj ustavita vojaške in teroristične akcije. To resolucijo sta takoj vetirali Kitajska in ZSSR, ker je bila nepristranska. Kitajska je v svojem kratkem članstvu v ZN na tem zasedanju Varnostnega sveta oddala že svoj drugi veto — prvi njen veto je bil proti velenju Bangla Deša v ZN, ZSSR pa je sedaj oddala že svoj 109. veto.

Ameriški delegat v Varnostnem svetu Bush je izjavil, da ne bi niti Varnostnemu svetu niti prizadetima nasprotnikoma koristilo, če bi bila jugoslovanska resolucija izglasovana, kajti „ta resolucija ignorira stvarnost in govori samo o eni obliki nasilja ne pa tudi o drugi“.

Bush je nato pribil: „Gre nam zato, da bi živeli v svetu, v katerem se športnikom ne bi bilo treba bati umora, da se potnikom z letali ne bi bilo treba bati piratov ali morilcev.“

Občinstvo na galeriji v dvorani Varnostnega sveta je z bučnim aplavzom pozdravilo ameriški veto jugoslovanske resolucije.

Marksizem in vzgoja v Sloveniji

STRUPENO PISANJE PARTIJA

Našim bralcem je že znan poostren položaj v Sloveniji glede Cerkev, in tudi glede ideološke vzgoje v šolah, saj smo o tem večkrat pisali. V enem teh člankov smo omenjali zahteve raznih predstavnikov verske skupnosti, da bi bila vzgoja v šolah ideološko neopredeljena. Na tako stališče se je postavil tudi verski štirinajstnevnik „Družina“, v katerem je dr. Franc Perko med drugim tudi zapisal:

„Ko bi, denimo, Cerkev zahtevala v šolah prednost za svoj pogled na svet, bi ji mogli upravičeno očitati klerikalizem. Prav tako pa bi mogli očitati klerikalizem ZKJ, ko bi dosledno vztrajala pri protiverski naravnosti šole.“

Na Perkovo pisanje in zahteve, ki je spričlo marksistično usmejene vzgoje govoril o kršenju temeljnih človeških pravic in o nasilju, ki se s tem izvaja, pa je v Naših razgledih odgovoril Marko Krševan. Kako ta glasnik partije pojmuje „samoupravno družbo“, kako „ljudsko demokracijo“ je razvidno iz odstavka, ko proti koncu članka zapiše:

„Zahtevati od komunistov, da pristanejo na ideološko nevtralnost šole ali države v socialistični družbi, ali da vzamejo za suho zlato (ideološko) govorjenje o ideološki nevtralnosti šole ali države v kapitalistični družbi, je toliko kot zahtevati od njih, naj se odpovedo samemu sebi. To komentatorju v Družini ne bi smelo biti neznano, torej tudi ne, kakšno izzivanje je njegovo pisanje.“

V jugoslovanski ustavi je med tem svoboda veroizpovedi še vedno zajamčena. Seveda na papirju. Zahtevati kaj več od komunistov je le „izzivanje“ in bob ob steno.

Castro je zanikal, da bi bil dejal — dasi v privatni družbi —, da je čilski marksistični predsednik Allende „fizično že izrabljen“ in da se mu „ni posrečilo vzpostaviti marksizma v Čilu tako, da bi se ljudje bali vlade“. Castrovemu zanikanju v Allendejevi okolici ne verjamejo, dasi o zadevi molčijo.

Mednarodni teden

Dan pred zaključkom Münchenske olimpiade so v sovjetskem paviljonu v olimpijskem mestu odjeknili strelci. Sovjetska delegacija je nemški policiji izjavila, da se pri njih ni nič zgodilo. Opazovalci pa so poldrugeto uro zatem videli, da je dvajset sovjetrov zapustilo sovjetski paviljon in da so nosili „velike torbe“. Pojavila se je sumnja, da so v sovjetski športni delegaciji morda s strelci preprečili kakemu svojemu športniku pobeg na svobodo.

Nixonov zunanje-politični svetovalec Kissinger je skozi München, kjer je imel kratek razgovor z zahodnonemškim kanclerjem Brandtom, odletel v Moskvo na razgovore s sovjetskimi veljaki. Kissinger se v Moskvi razgovarja o načrtih za prihodnjo vse-evropsko varnostno konferenco, ki naj bi bila v prvi polovici prihodnjega leta. S šefom severnovietnamske mirovne delegacije, ki se je tudi mudil v Moskvi, se Kissinger — vsaj javno — ni sestel.

Anglija je zaprosila 50 držav, naj bi ji pomagale rešiti vprašanje ugandskih Azijcev, ki jih je ugandski predsednik gral. Amin izgnal iz dežele. Prva, ki je bila pripravljena sprejeti vsaj del teh izgnancev, je bila Kanada. Argentina, ki sedaj nima posebne imigracijske politike, Angliji ni odgovorila.

Papež Pavel VI. je odločno obsodil arabski teroristični napad na izraelske športnike v Münchenu, pa tudi izraelsko maščevalno bombardiranje arabskih vasi ob izraelsko-arabski meji. V soboto, 16. t. m. bo iz Castelgandolfa odpotoval v Videm, kjer bo zaključil letošnji italijanski euharistični kongres.

PROF. RADO BEDNARIK — 70-letnik

V Gorici je proslavil te dni 70-letnico življenja eden najvidnejših kulturnih delavcev na Goriškem, prof. Rado Bednarik. Študiral je v škofovih zavodih v št. Vidu in diplomiral iz zgodovine in zemljepisa na ljubljanski univerzi. Nato pa je šel v Gorico, da se posveti tamkajšnjemu kulturnemu delu v najtežjih časih fašističnega terorja. Sodeloval je pri Goriški straži, pri Besednjakovem Malem listu in predvojnem Novem listu. Sourejal je revijo Naš čolnici, sodeloval pri Goriški Mohorjevi družbi, pri Družini, Jadranškem almanahu in ustanovil je založbo Sigmo. Bil je petkrat zaprt in končno kaznovan na izgubo državljanjskih pravic in pravice do službe, kar je bilo za družinskega očeta s sedmero otroki, velika nesreča. Po vojni je l. 1951 napravil v Trstu doktorat, napisal za di-

Komur se ne more svetovati, temu ni pomagati.

Slovenski pregovor. Zapisal primskovski župnik Jurij Humar (1819—1890)

Iz življenja in dogajanja v Argentini

GOSPODARSTVO IN POLITIKA

Ugrabitev predsednika direktorija podjetja Philips Argentina, Holandca Jana Van de Panneja, ki je pretekli teden razburila javnost, je bila hitro pozabljena spričo dejstva, da se je dogodek srečno iztekel. Gverilci, ki so podjetnika ugrabili, so ga kmalu tudi izpustili, potem ko jim je bila izplačana odkupnina.

Da je časopisje hitro prenehalo pisati o tej zadevi je tudi zasluga hitrosti, s katero se sedaj odigravajo dogodki v Argentini. In to tako na gospodarsko-socialnem, kot na političnem polju. Razne struje se križajo in slični interesi iščejo skupnega nastopa.

Tako je v soboto, 9. predsednik Lanusse v svoji rezidenci v Olivosu sprejel v skupni avdienci predstavnike Glavne delavske konfederacije (CGT) in Glavne ekonomske konfederacije (CGE). Kot znano sta obe organizaciji peronistično usmerjeni. Vendar to pot ni bila politika snov debate, marveč preusmeritev sedanje gospodarske politike. Vlada je namreč večkrat poudarila namen, da zadnje mesece svojega vladanja temeljno spremeni gospodarske smernice. Za to se je porazgovorila z raznimi gospodarskimi skupinami. Predsednik Lanusse je potem v nedeljo sprejel tudi predstavnike UIA, Argentinske Industrijske zveze. Snov obeh sestankov je bila ista: ekonomska reaktivacija in zagotovitev realne vrednosti delavskih plač.

Vlada se zadnje čase trudi, da bi vzpostavila resnični socialni mir, ki je

potreben za politični boj, ki je že pred vrati. Zato ni presenetila predsednikova napoved, ki jo je še potrdil na svojem potovanju v San Juan in Catamarca, da bodo sklicane paritetne komisije. Kdaj, to še ni objavljeno, a že sama napoved je precej pomirila sindikate. Podpis novih skupnih delavskih konvencij bi zopet nekoliko zboljšal obupen položaj delavcev, in sicer bolj kot le gola povišica plač potom vladnega dekreta.

Na političnem polju ni večjih novosti. Le potrjujejo se razne smeri, ki jih je bilo opaziti zadnje čase. Tako se je dokončno pokazala ločitev radikalov in peronistov, ko ne radikalna stranka, ne njeni zavezniki demoprogresisti niso prisostvovali sestanku, ki ga je v torek 12. sklicala justicialistična stranka, da protestira proti nekaterim vladnim političnim odločitvam.

Radikali imajo tudi nekaj notranjih problemov. Zlasti kar se tiče kandidate. Za sedaj imajo že dva predsedniška kandidata: starega Balbina in mlajšega Alfonsina. Prvega bodo proglasili 21., drugega pa 24. septembra. Sedaj pa se potraja tudi struja, predvsem v Córdoba, ki hoče znova predlagati kandidaturu dr. Illia, katerega je strmoglavila revolucija leta 1963. Vsekakor bodo morali z notranjimi volitvami stvar razčistiti. Opazovalci napovedujejo zmago dr. Balbina. Drugi pa menijo, da bi bilo najboljšo, da bi predstavili volilno formulo Balbin-Alfonsin. Tako ali drugače, doslej je le bivši minister Manrique predsedniški kandidat.

Anton Jobst — biserni jubilej

Vnedeljo, 20. avgusta, je v župnijski cerkvi v Zireh slavil 60-letnico svojega plodnega ustvarjanja v cerkveni glasbi domači organist in skladatelj Anton Jobst. Slovensko mašo je daroval ljubljanski pomožni škof dr. Stanko Lenič. Med mašo je na koru pel več stočlanski zbor, v katerem so se posebej za to priložnost zbrali pevci cerkvenih zborov iz vse Poljanske doline, pod vodstvom salvljenca, ki je hkrati orglal in dirigiral.

jake 11 učbenikov in izdal osem knjig različne vsebine. Spada med goriške prosvetne delavce smeri Besednjakovega Novega lista.

Slavljenec Anton Jobst se je rodil v Ziljski dolini na Koroškem. Kot šestnajstletnik je prišel v Ljubljano na orglarsko šolo, katere tri letnike je končal kar v dveh letih. Takoj nato je nastopil službo organista v Zireh.

Jobst je v svojem izredno plodovitem življenju napisal več kot 200 cerkvenih pesmi ter čez 80 posvetnih. „Cerkveni glasbenik“ je objavil dve zbirki njegovih orgelskih skladb, ena zbirka pa je izšla v Italiji.

Škof Lenič je v cerkvenem nagovoru prikazal slavljenčevo plodno življenje in ga kot požrtvovalnega moža stavil za zgled.

ZIVLJENJE IN DELO FRANCETA GORŠETA

(Nad. s 1. strani)

ska figura, posebno gola, vendar pogosto s premikom vsebine od golega akta do simbola v duhu Maillola ali Šture. Značilna dela so Eva (1938), Priliskovanje (1937), Deklica (1938), Mati z otrokom (1936), Poljedelstvo in Industrija za skupščino v Beogradu, Pozdrav pomladi (1938), Radovednost (1941), Magdalena (1941), Amazonka (1942) in Težak.

V tretji dobi se tematika ostro spremeni, kontemplativnost brzda vitalni nagon, nove tehnike, posebno orešec, navajajo k poduhovljenim in likovno abstrahiranim rešitvam, religiozno stopa v ospredje. Značilna dela so: Plezalec (1963), Ikarus (1969), Križev pot (1954), Janez Krstnik (1953), Strmeča (1964), Ciril in Metod (1966), Dobri pastir (1967), Adam in Eva (1968), Baraga, Metod krščuje, Slomšek (1970). Maillolov vitalizem se je že v tretji fazi umaknil ekspresionizmu, v četrti fazi pa je popolnoma prevladala meditativna poteza v verski tematiki, v kmečki pa odmevi Barlacha; zdi se pa, da tudi za kmečki ekspresionizem Wernerja Berga ni ostal neobčutljiv. Veliko vlogo igra sedaj poleg lesa posebno žgana glina. Osnovno smer zreali vrsta delno osebno občutenih Križevih potov. Značilni so dalje: Križani (za cerkev v Tezmem 1971), Sedeča (1970), Pridigar (1970), Sanja (1970), Kmečki ples (1970), Plezalec (1970), Judov polju (1970) id. Gorše je zapustil domovino kot vitalnih sil prekipevajoč umetnik, po osnovnem razpoloženju kipar v klasičnem smislu ustvarjalca, ki mu je anatomsko popolno človeško telo in nje-

gova funkcionalnost najvišji ideal. Toda kako neizprosno življenje določa izraz umetniku, nam je zgovoren dokaz Michelangelo, ki ga je kruti čas preusmeril od vitalnih sil prekipevajočega oblikovalca v spokorniško meditativnost.

Po podobnem duhovnem prevratu se tudi Gorše vrača domov v spokorniškem plašču in se po tem srečuje s svojim mladostnim vzornikom Meštrovicem. Kritika govori kar o spreobrnitvi Goršeta h gotiki, kar se zrcali posebno v njegovih v orešču izvršenih, ne samo likovno abstrahiranih, ampak tudi zares poduhovljenih delih. V dozdevnem nasprotju med sproščeno vitalnostjo in poglobljeno kontemplativnostjo se namreč izraža celost človeške narave, ki neprestano niha med nagonskim izživljanjem in humano urejenim življenjem. V tej luči gledan Gorše kot umetnik ne bo več nerazumljiva uganaka, ampak zaokrožena osebnost, zvesta priložnemu vodilu lastnega življenja. Tako pojmovan pa je ta umetnik tako svojski pojav v naši sodobni umetnosti, da mu je težko odrediti nesporno mesto.

Goršetovo kiparstvo se opira na najširše tehnično znanje. Sam je izjavil: „Vse kiparske tehnike obravnavam z enako lahkoto in enako ljubeznijo.“ Uporablja jih pa vselej namenu ustrežno in jih temu namenu primerno tudi sam izpopolnjuje. V vseh fazah mu je ljub rezljan ali modeliran les, ki mu je bil domač iz ribniške domačnosti, oplemenitenega pa mu je nudil Meštrovicjev zgled, tako da je nekaj časa čutil celo, da ga preveč zavaja v manirizem; nov pomen pa je dobil les kot izrazil zanj v koroškem hribovskem

okolju. Podobno vlogo ima v njegovem delu modelirana in žgana glina; tudi ta je vsaj podzavestno dediščina ribniškega življenjskega okolja. Plemeniteno jo je doživljal v Italiji ob umetnostil Luke della Robbia in drugih renesančnih terractivistov pa tudi ob sodobnih težnjah, ki so navezovale na črtaščansko dediščino. Tudi ta tehnika je dobila poseben pomen v Goršetovih najnovejših delih. Z bromom se je seznanil že v šoli; pomembnejši je zanj postal bron v njegovi vitalni plastiki pod francoskim vplivom. V cerkvenih nalogah v ZDA se mu je priljubila tanjena bakrena pločevina ki se ji tudi kasneje ne odreka, kar ustreza nekim barlachovski občutenim posebnim likovnim izrazom. Kamen mu je bil v plemenitih vrstah posebno dragocen v vitalni dobi. Zaradi večje trajnosti pa ga upošteva vselej, kadar se mu ponudi kot gradivo. Mavec mu je dobrodošlo nadomestilo, kadar mu kamen in bron nista dosegljiva. V ZDA je za monumentalne naloge poleg tanjega bakra uporabljal tudi aluminijasto žico, iz nje pa je razvil kot za svoje likovno asketske namene posebno ustrezen tako imenovani orešec in ob njem značilno sprostil svoje likovno razpoloženje v duhu „moderne gotike“, kakor je to vrsto sam imenoval. Končno lahko ugotovimo, da se v ZDA ni izognil nobene, tudi še tako prevratne tehnične pobude abstraktnega in absolutnega kiparstva.

Kakor je široko njegovo tehnično strokovno obzorje, tako je Gorše širok tudi glede likovne tematike in namenskosti. Odtod je razložljiva posebno njegova risarska in ilustratorska dejavnost. V tej širini kiparsko ustvarjalnih možnosti se Gorše ne ogiblje nalog, ki

se mu nudijo, čeprav so zanj značilne neke na globlji interes vezane naloge načelno figuralnega značaja. Celoto povezuje portret, ki je doživel rahel razvoj od realistično osebno pričevalnega do psihološko ali karakterno izrazitejšega, kakor je na primer Meštrovic iz l. 1956. Drugo in za oceno Goršeta kot umetnika v celoti še bolj značilno področje je ženski akt. Mika ga po osebno vitalnem razpoloženju že pri Meštrovicju; Rodin, Bourdelle, Maillol to razpoloženje stopnjujejo, tako da postane v njegovem ljubljanskem razdobju osrednja tema njegovih prizadevanj, pa tudi v spokorniški dobi ne zgubi svoje aktualnosti, čeprav se značilno sprminja in se iz senzualnega idealizma končno ukloni življenjski resničnosti vsakdanjega življenja ali duhovno poglobljeni ekspresivnosti. Vedno navzoč je v njegovem prizadevanju za upodobištev motiv iz življenja, žanr v najširšem pomenu te besede. Ko se je umaknil iz šole na deželo, je bil to pastirski in vsakdanji ljudski motiv, včasih pretiran v ljudskosti izraza kakor pri Vesnanih, povrnil pa se je z vso močjo na Koroškem z motiviko gozdarjev, plezalec, kmečkih žena in podobnega v Darlachovi ali Bergovi viziji slovenskega koroškega kmetstva. Njegovi težnji po poglobljeni pomenskosti se ni mogel izogniti niti akt, ki mu je izrazilo kiparska naloga; on pa po njem izraža psihološko poglobljeno življenje, npr. čitačjoča, Materinstvo. Radovednost itd. V spokorniškem razdobju pa se ta motivika, kakor smo že rekli, tudi sama podredi notranjemu gledanju in izgublja svoj čutni mik. Sedaj sta oba pola Goršetove osebnosti podrejena ekspresionističnemu imenovalcu, naj gre za vsakdanjo življenjsko motiviko ali za versko uglajeno in posebej tudi cer-

kveno umetnost. Svetopisemska, svetniška, versko simbolična in pasijonska tematika sedaj vodi. Reklī smo že, da je večkrat tudi osebno soobčutena, npr. v nekaterih prizorih iz Križevega pota.

Za zadnjo fazo Goršetovega razvoja je posebno značilno, da se z novo vsebino vračajo tudi spomini na zgodnja umetniška doživljanja, posebno na Meštrovicja. Reklī smo že, da sta se srečala na spokorniški poti vsak svoje starosti. To se je izrazilo tudi globlje. Pri Goršetovi novi gotiki duhovno bojuje Meštrovicjeva gotika iz prve svetovne vojne. Še več, tudi v Primulju (1970), v Strmenju (1964) ali Materinstvu iz l. 1964 odmeva Meštrovicjeva lirika.

Končno se moramo vprašati po ugotovitvah Goršetovega tujstva v sodobni slovenski plastiki, kje je pravzaprav njegovo mesto v njenem razvoju? Zato pa je potreben vsaj kratek pogled v zgodovino naše sodobne plastike.

Po precejšnjem razcvetu baročne plastike v XVII. in XVIII. stoletju pomeni XIX. stoletje tak upad našega razmerja do te likovne zvrsti, da lahko rečemo, da nam je bila do prve svetovne vojne najbolj tuja, in je od konca prejšnjega stoletja daleč zaostajala za slovestvom in slikarstvom. Med obema vojnoma se je njen položaj naglo izboljšal in je doživela drugo svetovno vojno kot enakopravna tovarišica slikarstva in arhitekture. Ni pa še mogoče ugotoviti kake ožje povezanosti med tedaj že številnimi slovenskimi kiparji, še manj kake lastne šole. Daleč v ozadju so se prikazovale sence prvega rodu z Alojzijem Ganglom in Ivanom Zajcem, toda kar je tedaj nastajalo, ni imelo globlje zveze z njima, čeprav se je tudi novi rod, kakor ona dva, šolal na Dunaju in v Pragi. Lojze

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Slovenski ojekt se je ljubljanskemu občinstvu predstavil v okviru 20. ljubljanskega festivala z izborom svojega repertoarja na akustičnem dvorišču ljubljanske univerze. Prvotno je bilo mišljeno prirediti koncert v križevniški cerkvi, pa je predstavnostvo Festivala prodalo v predprodaji toliko vstopnic, da bi morali koncert ponoviti vsaj trikrat.

ŠKOFJA LOKA — Komisija za ljudsko pesništvo pri mednarodni družbi za etnografijo in folkloristiko je v Škofji Loki priredila povetovanje o klasifikaciji ljudskih pripovednih pesmi. Posvetovanj ki so bila od 20. do 25. avgusta, se je udeležilo 25 mednarodnih strokovnjakov, med njimi tudi dr. Z. Kumer iz Ljubljane.

PTUJ — Ljudska in študijska knjižnica je ob smrti dr. Franceta Steleta pripravila spominsko razstavo njegovih del, ki bo odprta do konca septembra. V 14 vitrinah je na ogled 90 knjižnih enot s Steletovimi samostojnimi deli, članki in z najvažnejšimi studijami o njem.

POLJANE — V vasi Zetina pod Blegašem so začeli snemati film po Tavčarjevi romanu „Cvetje v jeseni“. Poleg igralcev Polmeta Bibiča, Duše Počakave, Ivanke Mozanove, Jožeta Zupana, Jožka Lukeža in štefle Drolčeve ter drugih sodelujejo tudi kmetje iz Poljske doline. Film režira Matjaž Klopčič.

NOVA GORICA — Primorsko gledališče bo v novi sezoni naštudiral osem novih del, na začetku sezone pa bodo ponovili dve uspeli deli iz lanske sezone in sicer „Primorske združenje“, ki jih uprizarjajo na prostem in komedijo „Mimo pravil“. Poleg tega bodo pripravili več komornih večerov poezije. Na enem od teh bodo predstavili ljudskega pesnika Ludvika Zorzuta iz Kanala, ki je te dni praznoval 80-letnico rojstva.

LJUBLJANA — Trio Lorenz, ki se je pred kratkim predstavil in to z velikim uspehom argentinski publiki, je po vrnitvi iz južnoameriške turneje nastopil v Križevniški cerkvi. Ob tej priliki je izvajal izbrana dela dveh elitnih predstavnikov češke romantike Dvoržaka in Smetane.

LJUBLJANA — Magister Janez Kromar je pred kratkim skupaj s Pavletom Rožnikom izdal v samozaložbi knjigo „Zdravilne rastline“ s podnaslovom „1000 izbranih receptov.“ Avtorja sta knjigo najprej ponudila raznim založbam, ki pa so vse odklonile natis, češ da nimajo zanimanja. Ker pa je bila knjiga pripravljena, sta jo izdala sama v 5000 izvodih in je že popolnoma razprodana, tako da je v knjigarnah sploh ne bo naprodaj.

Dolar, Fran Berneker in brata France in Tone Kralj so uvajali v to razdobje kot troje obetov brez povezanosti med seboj. Vendar je brata Kralja vezalo enako hotenje, ki je zaradi domačijskih težav tudi širše odjeknilo, ne da bi se bilo razvil v „šolo“. Za temi se je poleg Dunaja in Prage, ki še nista čisto utihnili, začel kazati vpliv zagrebške akademije, posebno Meštrovičev. Med njegovimi vidnimi učenci je bil poleg Jožeta Gorjupa, Nika Pirnata in Lobode tudi France Gorše. Ob njih se je uveljavil brez ožje zveze z njimi Tine Kos. Šele malo pred drugo svetovno vojno se je začela uveljavljati enotno usmerjena skupina brata Borisa in Zdenka Kalina in Karla Putriha, ki je zajela sugestivnost Meštrovičeve šole in po osvoboditvi prevzela vodilno mesto kot prva slovenska kiparska šola. Na obzorju se je prikazoval že tudi svojsko orientirani Smerdu in nekaj mlajših, ki so se razvili šele po „osvoboditvi“ (Narekovaj dodalo uredništvo.)

V ta položaj se je l. 1932 priselil iz okupirane Primorske France Gorše in razvil živahno delavnost ne samo kot izvrševalec aktualnih nalog, marveč tudi kot mnogo obetajoči ustvarjalec, čigar vitalna smer je naredila močan vtis. Globljih povezav z drugimi ni iskal, le nekako prvakarsko se je združil s samorastnikom G. A. Kosom in Mihom Malešem v elitno skupino „trojica“. Zavedal pa se je kakor pred štiridesetimi leti Jakopič, da uspeh umetniške smeri shira, če si ni ustvarila

LJUBLJANA — Umrli je Milan Jug, upokojeni sodnik. Pokojnik je bil znan predvsem kot član Slovenskega vokalnega kvinteta, katerega so tvorili štibernik, Jug, brata Roman in Tone Petrovič in Sulc. Kvintet ni dobil velikega slovesa samo v Sloveniji in Jugoslaviji, ampak je tudi uspešno nastopal na raznih turnejah po Evropi. V Nemčiji so tudi posneli na plošče več kvintetovih interpretacij, ki so dosegle velik uspeh.

LJUBLJANA — Neugodne vremenske razmere, predvsem poplave, toča in pozebe, so letos kmetijstvu v Sloveniji povzročile ogromno škodo. Podpoprečni pridelki žit, krompirja in tudi koruze. Zelo slabo kaže tudi sadjarstvu in vinogradništvu. Vinska letina bo kar za 40% slabša kot lani, podobno bo tudi s pridelkom jabolk in hrušk.

Umrli so od 2. do 13. avg. v Ljubljani:

Janez Klavs, up. železn.; Janez Kranjc; Antonija Kek; Franja Krapež; Branimir Kozine; Marija Kirinč; Franc Leben; Alojzija Lužar r. Cebeve; Franc Melik; Katarina Margon; Minka Melik; Jože Nered, up. mes. mojster; Frančiška Purič r. Senica; Helena Pleško; Marija Peternelj r. Žargi; Marija Požvek r. Bačnik; Anton Pirč; Janez Potokar; Ivan Peterka; Frančiška Pateroster r. Marolt, 84; Vinko Rojc; Angela Rojšek r. Bitenc; Ivan Radešček; Angela Remžgar r. Suštar; Anica Sulja; dr. France Stele, univ. prof. in član SAZU; Ivana Stritih r. Jerala; Franja Slak r. Tomšič; Nada Šemazanov; Vladimir Šterniša; Alojz Šinkovec; Ante Vidovič; Tone Vovk; Marjanka Želznikar r. Bitenc; Ludvik Zanoškar; Rozalija Zanoškar r. Cenčič.

Drugi kraji:

Nikolaj Pertinač, Kočevje; Ela Potočnik, up. učiteljica, Piran; Anton Pirč, Kopolje; Martina Ponabšek r. Smuk, Litijska; Jožef Potočnik, župnik, bisero-mašnik, Sv. Barbara v Slov. goricah; Franc Postrak, 73, Grajenščak (prom. nesreča); Mara Pogačnik, Podnat; Marija Pikel, Gornji Grad; Peter Petrovič, Logatec; Franc Prime, Vinji vrh; Tomo Pezdirc, Vojna vas; Mihael Regovec, 75, Dvorska vas; Marijana Rihar, bolničarka, Beograd; Jožeta Rome r. Lukanc, Dvor; Janez Rakuša, Rog; Maks Resnik, b. trgovec, Domžale; Marija Seliskar r. Dimnik, 66, Dobrova pri Lj.; Mirko Sadar, up. prof., Rogatec; Jakob Smolnikar, Dob; dr. Ivo Smrečnik, primarij, Novo mesto; Leopold Stariha, Črnomelj; Vinko Splejt, Jelka in Vinko ml., Celje (prom. nesreča); Janez Štrin, Komenda; Anica Škerjanec, Vevče; Marija Stembal r. Božič, Tomačevci; Dina Tavčar r. Blumauer, Podnanos; Karel Trahtnik, Savlje; Marija Trtnik r. Žitnik, Škofljica; Rozina Trbovšek r. Žig, Trbovlje; Miha Ulrih, up. rud. tehnik, Zabukovec; Marija Vlahovič, šenčur; Franjo Vidovič, Križ; Roman Vrtovec, Vel. Žablje; Janez Zorman, Komenda; Matevž Zajc, up. zid. mojster, Smlednik; Mirko Župančič, Koper; Franc Zagoršek, Kidričevo; Matija Žgajnar, Novo mesto; Marija Žerdnar, 91, Celje.

stalnega oporišča v družbi. Zato je l. 1944 ustanovil zasebno kiparsko šolo pri svoji delavnici v Kolizeju. Čas okupacije in kulturniškega molka takemu podjetju ni bil naklonjen in je vse ostalo brez pomembnejših posledic. Priznati pa je treba, da pomeni prvih petnajst let Goršetove delavnosti v Ljubljani za propagando te stroke pri nas vsega priznanja vreden pojav. Z umikom v Novi svet je Gorše odločno pretrgal zveze z razvojem slovenske plastike, ne da bi bil pretrgal tudi sentimentalne zveze z domovino. Kot človek in posebno kot umetnik je pa doživel z izselitvijo temeljit preobrat. Kot nov človek se je vrnil 1970 v domovino; v živem stiku s slovensko koroško je doživel sovrstno prerojenje, ki se izraža v delu njegovih zadnjih let.

Ob Goršetu kot umetniku po božji volji, ki mu pomeni umetnost bistvo življenja, si marsikdo zastavlja vprašanje, kako rešiti njegovo uganko. Kratko bi odgovoril na to vprašanje, da človek ni ura, ki so jo ob rojstvu navile rojenice in ki bi se brez zaprek odvijala do določeneja ji cilja. Ne, človek je najobčutljivejši barometer, ki neizogibno reagira na vsak duševni pretres, pod katerega pritiskom se njegova pot pogosto obrne v drugačno od prvotno nakazane smeri. Ker je umetnost tudi izpoved, nam je Goršetova umetnost, kakršno danes doživljamo, zanimiv prispevek zakladnici naše likovne kulture. Ustvaril jo je samorastnik!

SLOVENC I V ARGENTINI

Osebnosti

Krst. V slovenski kapeli je bil krščen v nedeljo, 10. septembra, Janez Pavel Žakelj, sin inž. Jožeta in ge. Jožejke roj. Debeljak. Za botra sta bila ga. Angela Žakelj in Tine Debeljak ml. Krstil je g. Jože Škerbec. Srečnim staršem naše čestitke!

Poroka. V župni cerkve v Ramos Mejia sta se v petek, 8. septembra, poročila Nikolaj Potočnik in gdč. Brigita Marta Grözinger, a priči sta bila ga. Katica Potočnik in Gualterio Oton Grözinger. Poročil je g. Jože Škerbec. Mladima zakoncem iskreno čestitamo!

BUENOS AIRES

Slovenski protikomunistični borci

v Buenos Airesu in okolici so imeli v zadnjem času dve prireditvi.

Dne 3. septembra je bil spominski dan ob novi obletnici nasilne smrti generala Leona Rupnika, ustanovitelja in pokrovitelja Slovenskega domobranstva. Vodstvi obeh organizacij borcev v Buenos Airesu sta se dogovorili, da skupno proslavita ta spominski dan. Vsako leto bo eno izmed obeh društev prevzelo organizacijo spominskega dneva. Letos je prevzel to nalogo DSPB Tabor.

Ob 9 se je pred spomenikom junakov v Slovenski hiši zbralo lepo število borcev — članov Tabora in Vestnika — ter ostalih rojakov. Starešini obeh organizacij Ivan Korošec in Valentin Urbančič sta položila slovenski sopek pred spomenik. Msgr. Orehar je opravil molitve za dušni pokoj pok. generala Rupnika in njegovih sodelavcev: dr. Lovra Hacinca, Narteta Velikonjo in drugih. Spominski govor je imel ob tej priložnosti Adolf Škrjanc. Po tej spominski slavnosti so se navzoči podali k sv. maši z aduščniki, ki jo je v kapeli Slovenske hiše daroval msgr. Orehar. Pri vseh liturgičnih opravilih so sodelovali člani obeh društev protikomunističnih borcev.

Dne 10. septembra pa so člani Vestnika pripravili spominsko svečanost za vse Slovence in Slovenke, ki so jih komunisti pobili pred 30 leti. Ta spominska svečanost je bila v prostorih Zavezišča škofa dr. Gregorija Rožmana. Tudi te proslave se je udeležilo lepo število borcev in njihovih svojcev. Kar je potrebno posebej z veseljem poudariti, je to, da je na povabilo Vestnika prišel na to proslavo skoraj celoten odbor Tabora skupaj s precejšnjim številom svojih članov.

Spominsko sv. mašo je daroval msgr. Anton Orehar, ki je imel po evangeliju pomemben govor o krščanski dolžnosti pomagati bližnjemu, ki trpi duhovno in tvarno revščino. — Po sv. maši se je tajnik DSPB Rudi Bras zahvalil msgr. Oreharju za mašo in globoko pridigo, pozdravil je vse navzoče, posebej se članstvo Tabora ter nato prosil g. Franceta Perniška, da spregovori spominsko besedo. G. Pernišek se je v izklesanem govoru spomnil številnih žrtv komunističnega divjanja pred 30 leti, ki so bili pobiti zaradi svojega globokega verskega prepričanja, velike narodne zavednosti in ljubezni do svobode. Kot primere iz množice pobitih je navedel prof. Erhlica, Peršua, Majdiča, Praprotnika, Kiklja, ŽuPCA, Grozdeta, bana dr. Natlačena, župnika Komljanca in Nahtigala, župana Brulca, Bašiča, Pogačnika, učiteljico Vidmarjevo, Novakovo. Govornik je sklenil svoj govor s pozivom: Obnovimo in poudarimo zvestobo Bogu, narodu in domovini ter našim mrtvim in nepozabnim junakom.

Sledilo je skupno kosilo (asado, ki ga je okusno pripravil Pavle Cibelj), pri katerem so požrtovalno pomagale gospe in dekleta iz San Justa. Tega kosila, katerega čisti dobiček je bil namenjen Zavezišču, se je v kar najbolj prijateljskem vzdušju udeležilo nad 150 oseb. Starejši slovenski javni delavec je ob slovesu dejal: To je bil eden mojih najlepših dnevo v zadnjih letih.

BARILOČE

+ Jožef Simič

23. avgusta smo pospremili k zadnjemu počitku najstarejšega člana naše skupnosti v Bariločah. V 77. letu starosti nas je zapustil Jožef Simič iz Medane v goriških Brdih.

Nekaj let po vojski so se iz Slovenije najprej umaknili njegovi otroci Joško, Lojze, Marija, Pavel in Ana. Pavel je ostal v Evropi, ostali pa so prišli v Argentino. Naselili so se v Bariločah, kjer so si tudi vsi ustanovili svoje družine. (Marija por. Arnšek in Ana por. Omerzu). Pred desetimi leti je kljub starosti prišel za njimi tudi on sam.

Kakor vsi otroci briških kolonov je tudi on imel težko mladost. Tako takrat kakor vse življenje so mu knjige bile v veliko oporo. Stotine Gregoričevih verzov je znal na pamet pa tudi Gradnikovih. S tem pesnikom, sovaščanom, sta si bila prijatelja in temu prijateljstvu je Ludvik Zorzut v eni svojih črtic postavil lep spomenik. Pa tudi sam se je od časa do časa poskušal v pesništvu. Vse do zadnjega je rad čital in če je vsak teden z zanimanjem prebiral Svobodno Slovenijo, je pa treba reči, da je verjetno malo ljudi, ki bi s takim zanimanjem kakor on, tudi večkrat prebiral vsakolehne Zbornike.

Ko od časa do časa iščemo sledove prejšnjih emigracij po Argentini, bo zanimivo vedeti, da je tudi že oče našega pokojnika, Andrej, rojen leta 1853, bil tu kot izseljenec. Iz Brd je odšel leta 1877, iz Genove do Buenos Airesa se je vozil 42 dni in v tem mestu ter po provincah delal šest let. Ko se je leta 1883 vračal, tako je pripovedoval naš pokojnik, „mu je Kolčarjeva Pepca vsila v obleko eno kilo zlata, ki si ga je prisluzil.“ S tem si je mogel v Me-

dani kupiti posestvece in hišo, tisti dom, katerega je njegov sin, naš pokojnik, šestdeset let kasneje zapustil, da odide v Argentino — za vedno.

„Simičev oče“ je hodil po Bariločah, toda njegove misli so bile vedno sredi rojstnih Brd. Naj zdaj počiva v miru in naj mu bo ta zemljica lahka, kakor da mu je domača!

SAN JUSTO

Mladinski dan

V nedeljo, 3. septembra, je naša mladina, organizirana v dekliskem krožku in fantovskem odseku pripravila mladinski dan, ki je lepo potekel.

Ob 8 je bila v sanjuški stolnici sv. maša, ki jo je daroval dušni pastir g. dr. Alojzij Starc. V homiliji je razvil besede nedeljskega bogoslužja, ki so govornice o važnosti odgovodi v življenju človeka, kristjana, skupnosti, posebej še mladine. Lepa vrsta deklet in fantov je pristopila k sv. obhajilu. Ob oltarju sta dva fanta v spremstvu štirih deklet držala argentinsko in slovensko zastavo. Narodne noše so dajale poseben pečat. Med mašo sta pela mladinski zbor deklet in fantov, ki ga vodi Andrej Selan in šolski zbor pod vodstvom gdč. Anice Mehle.

Po maši je bil v Našem domu skupen zajtrk in tekmovanja v odbojki.

Popoldanski program je bil pester. Po dviganju zastav je vse navzoče pozdravila gdč. Metka Trpin, predsednica dekliskega krožka. Za njo sta povzela besedo gdč. Ana Marija Klanjšček, zvezna predsednica SDO in g. Pavel Fajdiga, zvezni predsednik SFZ.

Zvezna predsednica je med drugim dejala:

„Ponosna sem na vas, ker vem, da sodelujete, da pomagate, da ste združeni med seboj in da posebno ljubite vaš dom, ki so ga gradili vaši starši z velikim trudom in žrtvami. Dom je pomembna beseda, a še bolj, če v njem vidimo mladino, ki se res trudi, da se bodo vsi Slovenci počutili domači v njem.“

Obenem moramo skušati spoznavati vsake posamezno mladinsko skupino, da ne bo naša organizacija šibka, plitva, ampak da bo ostala na trdnih tleh: volja in ljubezen do slovenske skupine. Ta mora biti brez dvoma najvažnejši cilj za nas, mlade.

Ko stopimo v mladinsko organizacijo, sprejmemo odgovornosti. Če bomo mladinske odgovornosti zvesto izpolnjevali, bo brez dvoma bodoče življenje naših domov uspešno.

Ne smemo se sramovati naše slovenske korenine. To najbolje dokazuje s tem, da spoštujemo dom in vse tiste, ki delajo za dom in za ohranitev slovenskega jezika.

Bodite vztrajni in pogumni! S tem boste dokazali, kaj je sposobna slovenska mladina.“

Pavel Fajdiga pa je sanjuški mladini čestital, ji želel veliko napredka in poguma pri uresničevanju ciljev naših mladinskih organizacij.

Med nastopajočimi so bili: šolski otroci, ki jih je pripravila gdč. Marica Zakrajšek. Naraščajnice je vodila gdč. Emica Urbančič, naraščajnice pa Franci Uštar. Lepo so se postavile mladenke v narodnih naošah, ki sta jih pripravili ga. Anica Zakrajšek in gdč. Anica Mehle. Dekleta so ob spremljavi glasbe pod vodstvom gdč. Metke Trpin izvedle proste vaje. Na orodni telovadbi so pod vodstvom Franceta Zupana nastopila le dekleta.

Ivan Oven je z dekleti in fanti pripravil šaljev prizor. Dobro je uspel nastop folklorne skupine, ki jo je naštudirala gdč. Tinka Urbančič. Za konec pa je — še pred družabnim delom — nastopil novi mladinski zbor, ki ga vodi Andrej Selan. Zbor je sicer še na začetku, a je vsak teden številnejši. Upanje je, da bo ob letu eden izmed najmočnejših mladinskih zborov.

SLOVENSKA VAS

Argentinsko-slovenski folklorni festival

V Slovenski vasi stoji poleg cerkve Marije Kraljice farna šola. V njej poučuje več učiteljic-Slovenk, vanjo hodi vsa slovenska vaska mladež.

V soboto, 2. septembra je bil v tej šoli argentinsko-slovenski folklorni festival.

Namen te skupne prireditve je bil predvsem ta, da bi tukajšnji domačini kaj več zvedeli o Slovencih in Sloveniji.

V prvem delu smo gledali lepe diapozitive iz vseh argentinskih provinc. Ob vsaki pokrajini je zborček pel odgovarjajočo folklorno pesem. Program je bil zares skrbno pripravljen. Nato pa je drugi šolski zborček lepo zapel štiri pesmi.

Drugo polovico programa je pripravil slovenski otroški zbor. Za uvod smo Argentincem razložili, zakaj smo prišli v Argentino in kako je nastala naša Slovenska vas. Otroci slovenskih staršev se bogatijo v svojih družinah in slovenskem okolju s slovensko kulturo, v argentinski šoli in argentinskem okolju pa z argentinsko. Ker skupaj živimo, je prav, da se nekoliko bolje po-

V prireditvi poverjenštva SKD-SLS za Argentino bo v nedeljo, 24. septembra ob 10.30 — takoj po maši — v mali dvorani Slovenske hiše splošni

INFORMATIVNI SESTANEK

V prvem delu bo Tone Mizerit prikazal politični položaj v Argentini in stanje političnih strank. V drugem delu pa bo razgovor o sodobnih slovenskih problemih doma in v svetu.

Vabljeni može in žene, dekleta in fantje, zlasti mladina. Naj ne manjka nihče, ki se zanima za probleme, ki bodo obravnavani na sestanku.

Poverjenštvo SKD-SLS

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

11. septembra 1952. — št. 34

SEDANJI POLOŽAJ V FLRJ

Problem titovstva in sedanjega položaja v FLRJ v mednarodnem svetu vzbujajo, lahko bi rekli, toliko misli, kolikor je glav. Tako je ta problem zopet načela angleška revija Intelligence Digest.

Revija med drugim navaja tudi zadržanje Slovencev, Hrvatov in Srbov ter pravi, da so Slovenci protirežimski in zahodno orientirani, Hrvati da so stodoletno proti režimu, vendar brez dobro organiziranega odpora. Sedanje psihozo med Hrvti primerja revija tisti po smrti kralja Aleksandra, ko je knez Pavle dajal Hrvatom različne koncesije, eno za drugo. Pogum za svoje odklanjanje režima da so Hrvti dobili ob izpustitvi nadškofa Stepinca iz zaporov ter v kmečkem uporu lani, katerega oblasti niso mogle v celoti zatreti. Zato oznovski častniki in agenti sedaj iščejo stikov z ljudstvom zaradi ohranitve lastnih življenj, tako nekako, pravi zopet revija, kakor so to delali ustaški častniki in policisti leta 1945.

POČITNIŠKI DOM V CORDOBI

Enako kot prejšnja leta bo tudi za prihodnje počitnice naš Dom odprt za vse Slovence od 12. januarja do 28. februarja. Za tiste, ki bi v tem času ne mogli v naše planine, bo Dom izjemoma na razpolago že od 28. decembra, to je v času otroške kolonije. Jaz bom preživel v Domu cele počitnice.

Kraj je v višini tisoč metrov nad morjem, obdan z gorami in možnostjo nešteti lepih krajših ali daljših izletov; v neposredni bližini Doma so naravna kopališča, ki bodo zlasti letos radi zimskega dežja imela vode na pretek. Podnebje je izredno zdravo, Dom je obdan od velikih borovčevih gozdov; zato je pravo gorsko zdravilišče za vsakršno bolezen, bolehnost ali utrujenost; ni pa kraj radi višine primeren za težjo srčno napako, težjo pljučno obolenost ali visok krvni pritisk.

Kdor si želi odpociti se ali si utrditi zdravje v našem Domu, naj čimprej sporoči — certificirano — kdaj želi priti (dan prihoda, vrnitve in koliko oseb) na naslov: HANZELIČ RODOLFO, Champagnat 55, Luján, Peia. Bs. As. Prosim, ne išcite me osebno v Lujanu, ker sem radi dela zelo pogosto zdoma. Kdor more priti že v januarju, naj ne odlašaja na februar, ker je v tem mesecu Dom navadno močno zaseden. Vozne listke kupiti šele, ko se dobi odgovor, da je prostor zasiguran.

Prireditve Zveze mater in žena

Težke ekonomske razmere delajo gospodinjam nemajhne skrbi. Pri teh neurejenih razmerah pa le ne smejo pozabiti, da so med nami rojaki, ki jih je življenje vrglo na rob skrajne revščine, osamelosti in zapuščenosti. Zveza mater in žena jim je v skladu s svojo finančno zmogljivostjo pomagala, kolikor je bilo v njeni moči in tako skoraj do kraja izčrpala razpoložljiva sredstva za socialno pomoč. Ponovno trka na razumevanje dobrih slovenskih src, ki ji bodo omogočala še vnaprej omiliti bedo ljudi, ki so v skladu s Kristusovimi nauki naši bratje in trpljenju in veselju. Za vsa dobrohotna darila že vnaprej iskrena hvala!

V zvezi s tem apelom pripravila dekliskih pevski zbor iz Castelarja pod vodstvom ge. Anke Savelli-Gaserjeve koncert, katerega čisti dobiček je namenjen v socialni sklad Zveze mater in žena. Dan koncerta bomo o pravem času objavili.

Redni mesečni sestaneke Zveze bo v četrtek, 28. septembra ob pol petih popoldne v Slovenski hiši. Ta sestaneke bo združen s predavanjem gdč. Metke Mizerit, ki se že več let z vso doveznostjo posveča negi bolnikom in si je tako nabrala mnogo bogatih izkustev. Naslov predavanja bo: Žena, čuvarica zdravia v družini. Vabimo na tako aktualno predavanje vse slovenske matere in žene pa seveda tudi dekleta.

znamo. Petje je skupna govorca vseh narodov, ki jo vsakdo razume. Zato smo pripravili nekaj pesmi in slik. Vsi so z zanimanjem občudovali prelepe slike iz Slovenije. Nato je zbor zapel deset slovenskih in eno argentinsko pesem.

Prireditve je lepo uspela in upamo, da je veliko pripomogla k medsebojnemu razumevanju.

SLOVENC I P O SVETU

AVSTRALIJA

Blagoslovitev doma "Triglav"

V našem listu smo na kratko že poročali o novem slovenskem domu v Avstraliji, katerega je 11. junija blagoslovil p. Bernard Ambrožič. Sedaj pa smo prejeli podrobnejše poročilo, ki ga tu posnemamo.

Canberrski „Triglav“ bo središče Slovencev v avstralski prestolnici. Zato je njegova otvoritev važna in je bila tudi svečanost res lepa. Dom je bil za to priložnost praznično okrašen s slavoloki, zastavami in pletenimi vencii.

Sporod je pričel Ivan Urh, ki je najprej pozdravil goste, nato pa v zgoščenih besedah, a vendar zelo podrobno obrazložil domačim in tujim gostom, kdo in od kje smo Slovenci, pa tudi poudaril naše prvenstvo, da namreč Slovenci pomeni družinske in skupne domove radi blagoslovljamo.

Za njim je spregovoril predsednik canberrskega društva in Zveze slovenskih društev v Avstraliji Cvetko Falež, ki je prikazal razvoj društva in doma, pa tudi žrtve, ki so bile doprinešene za njegovo postavitev.

Sledil je častni otvoritveni govor, ki ga je izrekel zastopnik emigracijskega ministrstva J. A. Pettitt. Omenjal je važnost naseljenosti za avstralski kontinent in tudi prebral pozdravni telegram emigracijskega ministra dr. Forbese.

Končno je spregovoril še pater Bernard Ambrožič, ki je prihitel na posebno željo rojakov in jim novi dom "Triglav" tudi blagoslovil.

Nastopili so še pevci. Najprej sydnejski pod vodstvom dirigenta Klakčerja, nato pa še domači, canberrski, katere je za to priložnost posebej izuril pevovodja Tuma.

Po končanem sporodu je sledilo kosilo, potem pa še ves popoldan prosta zabava, pomenek in srečanja.

Novemu slovenskemu žarišču v daljni Avstraliji želimo, da bi še dolge rodove družil rojake avstralske prestolnice, budil v njih narodno zavest in bil domače slovensko žarišče vsem, ki jim je na tem delu sveta slovenstvo in njegova usoda pri srcu.

KANADA

XIII. slovenski dan v Kanadi

Zadnje nedeljo v juliju se je vršil na Slovenskem letovišču pri Bolonu tradicionalni Slovenski dan, katerega je pripravilo Društvo Slovencev Baraga s pomočjo drugih organizacij in skupin. Popoldan je č. g. Janez Kopač opravil sv. mašo za vse žive in mrtve Slovence in tudi pridigal v smislu Slovenskega dne. Popoldan se je razvil drugi del dneva in sicer s kulturnimi nastopi in govori. Letošnji Slovenski dan, ki ga je vodil predsednik društva Slovencev Baraga g. Otmar Mauser, pa se je nekoliko razlikoval od preteklih. Razširil se je izven slovenskih etničnih mej in za temo vzel aktualno vprašanje multikulturalizma, ki ga je ontarijska vlada načela z ustanovitvijo „Heritage Ontario“ koncepta, ki naj vse etnične skupine, tudi Angleže in Francoze, postavi na isto pravno raven. Tako smo za le-

PO ŠPORTNEM SVETU

XX. OLIMPIJSKE IGRE

V ponedeljek, 11. septembra so se končale XX. olimpijske igre v Muenchnu. Po zadnji športni panogi, ki je po tradiciji jahalni šport pod naslovom Velika nagrada narodov, so ob 15.15 pričela s slovesnimi zaključnimi ceremonijami. Ta slavnost je bila zaradi tragične smrti izraelskih športnikov spremenjena: vključen je bil enominutni molk, namesto lahke glasbe pa so igrali klasično. S snetjem olimpijske zastave in ugasnitvijo olimpijskega ognja so bile igre zaključene; čez štiri leta se bodo vsaj nekateri športniki spet srečali v Kanadi, v Montrealu.

Snovi o tej olimpiadi še dolgo ne bo zmanjkalo. Pri vseh ekipah bodo reševali probleme, zakaj se niso boljše uvrstili, kaj bo treba izboljšati in kako skušati dvigniti raven posameznih športnih panog. Športne velesile SZ, ZDA, obe Nemčiji in Japonska so pobrale lepo število medalj, uspešno so se držale tudi Madžarska, Avstralija, Bolgarija. Tudi Poljska, Italija, Vel. Britanija in Francija so zbrale lepo število medalj, vendar jih smatrajo za velike poražence te Olimpiade. Jugoslovanski športniki so zbrali vsega 5 medalj; dve zlati: roketmet in boksar Parlov v srednjetežki kategoriji, eno srebrno ter dve bronasti. V Mehiki jim je šlo bolje, tedaj so si priborili osem medalj. Ušle pa so jugoslovanski športnikom medalje, na katere so takorekoč kar računali. V košarki so zasedli peto mesto, podobno tudi v vaterpolu.

Še slabše je šlo argentinski reprezentanci. Edino srebrno medaljo je dobil veslač enojca Demiddi. Računali so tudi na kakšno medaljo v boksu, pa je šlo vse po vodi. Iskali bodo vzroke, važnejše pa bi bilo — resno se pripravljati na prihodnje olimpijske igre.

NAŠ DOM

Festival mednarodnih plesov

v nedeljo, 17. septembra ob 17. uri

VABLJENI!

Sodeluje orkester "PLANIKA"

tošnji Slovenski dan izbrali temo „Slovenska kultura v pluralistični družbi“. G. dr. Viktor Antolin, ki je bil glavni govornik, je izrazilo prikazal naš odnos do kanadskega okolja in orisal z jasno besedo naše dolžnosti, ki jih imamo do naše nove domovine. Samo z gojenjem naše lastne narodne kulture, bomo lahko novi domovini doprinesli svoj delež.

V tem smislu je že pri sv. maši pridigal g. Kopač in med drugim izrazil tudi naslednje misli: „Bog nas je moral po izrednih okoliščinah takorekoč prisiliti, da smo doumeli tudi tisto svoje poslanstvo, ki ga imamo v svetu in v misijonih. Kaj za slovenski narod pomeni na primer Baraga, ki je v Severni Ameriki polagal verske in kulturne temelje indijanskim rodovom! Simboličnega pomena je danes za nas, da bomo videli na Slovenskem letovišču nastopa i s plesi Indijance. Kaj pomeni danes za slovenski narod zdravnik dr. Janež na Formozi in ostali slovenski misijonarji in misijonarke širom Afrike in Azije! Kakšnega pomena je kulturno delo Slovencev v Argentini in naših umetnikov in pisateljev v Severni Ameriki! Tudi ta slovenski dan, posvečen slovenski kulturi v pluralistični družbi, je velik korak naprej. Priča, da smo se Slovenci v Kanadi začeli zavestno dati svojega poslanstva v svetu. Kakor drugi narodi s svojo kulturo in s svojimi duhovnimi vrednotami vplivajo na nas in nas oplajajo, tako smo tudi mi poklicani, da s svojim kulturnim delom in duhovnimi vrednotami našega naroda oplajamo druge narode. Danes je naglas na povezanosti tako močan, da moramo nujno iti iz ozkosti nacionalizma v katoliško širino.“

Po pozdravu gostov in drugih uvodnih formalnostih je nastopil pevski zbor Vrba pod vodstvom g. Križmarna in zapele dve pesmi. Po glavnem govoru g. dr. Antolina so nastopili indijanski gostje s svojimi izrazitimi plesi in zlasti navdušili mladino, ki je kar obsula oder na katerem so plesali. Vodja te skupine g. Skye je navzoče nagovoril v Onandaga narečju ter v angleščini. Kake pol ure je trajal njihov program. Za njim so na oder stopili mladi plešalci nove folklorne skupine „Biser“ pod vodstvom gospe Nežke Škulj in z izrednim koncentriranjem izvedli lepo uspele plesne za katere so želi navdušeno odobravanje številne množice. Nadeje so nastopili člani STZ kot vsako leto z orodno telovadbo ter mlada dekleta pod vodstvom gđe. Marie Babič, ki so nam zapela nekaj narodnih in modernih pesmi. Za zaključek pa so še enkrat zaplesali mladi člani plesne skupine Biser in tako letošnjemu slovenskemu dnevu lep konec.

Na splošno je prevladovalo mnenje, da je letošnji slovenski dan lepo uspel in da je bilo zanimanja veliko več kot v preteklosti. Poleg programa, ki se je vršil na igrišču poleg kopalnega bazena, je v letoviški lopi razstavljal svoja slikarska dela akademski slikar g. Božidar Kramolc. Tudi Slovenska pisarna

Slov. dom, Carapachay — nedelja, 17. sept.

KOSILO

v korist Zavetišča škofa dr. Gregorija Rožmana

Ob 12 sv. maša za raj. Branka Vrčona.

Vstopnice po 15 pesov. Naročite lahko pri odbornikih doma in zavetišču. in telefon 798-4862 ter 796-7518.

24. septembra

Slovenska vas

21. MLADINSKI DAN

Dopoldanski program:

- 9.30 mladinska sv. maša
- odbojka SFZ
- koš SDO

Popoldanski program:

- 14.00 nadaljevanje odbojke in koša
- 16.00 slovenska himna — argentinska himna
- govorijo: predsednik SFZ Slovenske vasi in Zveze; predsednica SDO Zveze in Slovenske vasi
- mladinski nastopi
- koš SDO — odbojka SFZ
- 18.00 Prosta zabava —

SDO in SFZ v San Martinu

vabita slovensko mladino in sploh vse rojake na

POMLADANSKI VEČER
S PLESOM

v soboto, 23. septembra ob 20 v Slovenskem domu v San Martinu

je nudila navzočim razne slovenske publikacije zamejskih in zdamskih knjižnih založb. Prireditelji že govore o prihodnjem Slovenskem dnevu, ki bo zahteval zopet veliko dela, priprav in izvirnih zamisli. Prepričani smo, da bo letošnji uspeli slovenski dan dal sodelujočim nove korake in volje, istočasno pa željo po še bolj izpopolnjeni organizaciji in izvedbi te največje slovenske narodne prireditve v Severni Ameriki.

OBVESTILA

SOBOTA, 16. Septembra 1972:

9. večer Slov. kult. akcije ob 20 v Slovenski hiši. Prof. Tine Vivod: Rekreacija, važna akcija sodobnosti.

NEDELJA, 17. septembra 1972:

V Slovenskem domu v Carapachayu kosilo v korist Slovenskega zavetišča

V našem domu v San Justu ob 17 festival mednarodnih plesov.

II. lakoatletski turnir osnovnošolske mladine od 9 dalje na stadionu kolegija La Salle v San Martinu. Posebej vabljeni tudi starši.

SREDA, 20. septembra 1972:

V Slov. domu v San Martinu ob 18.30 sestanek Lige žena-mati s skioptičnim predavanjem dr. Kahneta. Vabljeni tudi možje, dekleta in fantje.

SOBOTA, 23. septembra 1972:

V Slovenski hiši ob 17 bo staršev učencev srednješolskega tečaja govoril vseučiliški profesor dr. Milan Komar.

V Slovenskem domu v San Martinu ob 20 pomladanski večer.

NEDELJA, 24. septembra 1972:

V Slovenski hiši po maši v priredbi SKD-SLS zanimiv sestanek. Med drugim predava Tone Mizerit: Politični položaj v Argentini.

V Slovenski hiši ob 16 Slomškova proslava. Maša ter igra M. Kunčiča „Od zibelke do groba“.

21. mladinski dan v Slovenski vasi.

ČETRTEK, 28. septembra 1972:

V Slovenski hiši ob 16.30 redni redni mesečni sestanek Zveze mater in žena s predavanjem bolniške sestre gđe. Metke Mizerit pod naslovom: „žena, čuvarica zdravja v družini“.

SOBOTA, 30. septembra 1972:

V Slomškovem domu ob 20 spominjski večer ob 110 letnici smrti A. M. Slomška. O njegovi veličini bo govoril dr. Vinko Brumen.

NEDELJA, 1. oktobra 1972:

V Slov. domu v San Martinu velika sanmartinska tombola.

V Slovenski hiši po mladinski maši srečanje mladine Vel. Buenos Airesa. Predava dr. Rudolf Hanzelič.

PORAVALJTE ZAOSTALO
NAROČNINO!

DRUŠTVENI OGLASNIK

Seja upravnega sveta Zedinjene Slovenije bo 22. t. m. ob 20 uri v Slovenski hiši.

Zedinjena Slovenija ima v zalogi slovenski trak; za mnogo prilik bi vam prišel prav. Dobi se v društveni pisarni.

Slovenska radijska oddaja bo 23. septembra posvečena 110-letnici smrti škofa Slomška. Nastopila bo slovenska šola s Pristave.

Srednješolski tečaj
ravn. Marka Bajuka
Odbor staršev

V soboto, 23. septembra, ob 17 bo staršem učencev srednješolskega tečaja govoril vseučiliški profesor

dr. Milan Komar

o perečih problemih današnjega časa, s posebnim odnosom do mladine.

Vabljeni!

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

Zahtevajte določitev ure na telefonu 49-5855

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare
Director: Tone Mizerit
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina
Uredniški odbor:
Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Correo Argentino Central (B)	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 5775
	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 1.149.713

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1972: za Argentino \$ 5.500.— Pri pošiljanju po pošti \$ 5.700.— ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 15 USA dolarjev za pošiljanje z avionsko pošto. — Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213

JAVNI NOTAR.
FRANCISCO RAUL
CASCANTE
Escribano Público
Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

PORAVALJTE ZAOSTALO
NAROČNINO!

Nedelja, 24. septembra ob 16. uri v Slov. hiši

Slovinci! Počastimo spomin ANTONA MARTINA SLOMSKA ob 110-letnici njegove smrti! 80 otrok Slomškove šole vam bo pod vodstvom gđe. Anice Šemrov uprizorilo

Kunčičevo petdejanško

"OD ZIBELKE DO GROBA"

Začetek s sv. mašo, ki bo po želji učitelstva za vse rajne katehete in učitelje naših šol.

K udeležbi vse šolske otroke, starše in prijatelje mladine lepo vabi učiteljski zbor!

VELIKA SANMARTINSKA TOMBOLA

v nedeljo, 1. oktobra, ob 15.30 (pol štiri)

v prostorih doma, ulica Córdoba 129, San Martín

30 BOGATIH TOMBOL IN 100 LEPIH ČINKVINOV

Prva tombola: najmodernejši stereofonski radiokombinado (vrednost 300.000 pesov). Vsi učenci slovenskih šol bodo prejeli brezplačno po eno tombolsko tablico, na katero morajo napisati svoje ime. Dobitke na to tablico morajo učenci dvigniti osebno.

Ob vsakem vremenu!

Po končani tomboli

VELIKA DRUŽABNA PRIREDITEV

ob zvokih priljubljenega orkestra PLANIKA.

Posebna prošnja rojakom iz San Martina: V nedeljo, 24. septembra, Vas bodo — dopoldne ali popoldne — obiskali odborniki doma s prošnjo za dobitke. Prosimo podprite dom s kakim dobitkom.

Potujete v RIM — Italijo?

Ne pozabite obiskati slovenskih hotelov.

Hotel BLED in Hotel DANIELA

00185 - ROMA tel. 777102-7579941

00185 - ROMA - Via Luzzatti, 31
Via S. Croce in Gerusalemme, 40 tel. 750587 - 771051

Lastnik: VINKO LEVSTIK

Zmogljivost 85 sob, 150 ležišč. Vse sobe s privatno kopalnico, telefonom, radiofilodifuzijo, klimatskimi napravami. Nova slovenska restavracija. Osebe pretežno slovenske. Počutili se boste kot doma. — Dobrodošli!

Denarne naložbe, posojila

Pod najboljšimi pogoji!

KREDITNA ZADRUGA SLOGA z. z. o. z.

Bmč. Mitre 97

658-6574

Ramos Mejia

Uradne ure: ob torkih, četrkih in sobotah od 16. do 20.